

BACHADON BO‘YNINING SOXTA EROZIYASI

Maxmanabiyeva Madina Melis qizi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti talabasi

Epidemiologiya kafedrasi assistenti

Nuriddinov Axmad Muxammadiyevich.

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqola bachadon bo‘ynining soxta eroziyasi (pseudocervical erosion) haqida ilmiy nuqtai nazardan tahlil va tadqiqotlarni taqdim etadi. Soxta eroziya, ko‘plab hollarda asimptomatik bo‘lib, gormonal o‘zgarishlar, tug‘ruq jarayonlari va boshqa fiziologik omillar natijasida rivojlanadi. Ushbu maqolada soxta eroziyaning sabablari, diagnostikasi, klinik ko‘rinishlari va davolash usullari chet ellik olimlarning tadqiqotlari asosida muhokama qilinadi. Shuningdek, maqolada soxta eroziyaning homiladorlikka ta'siri, infeksiya xavfi va konservativ davolash yondashuvlari ko‘rib chiqilgan. Soxta eroziya ko‘p hollarda hech qanday muammo keltirib chiqarmasada, ba'zi hollarda yallig‘lanish va reproduktiv tizimga ta'sir etishi mumkin. Maqolada taklif qilingan davolash metodlari, diagnostika va prognozlar, ginekologik amaliyotda ushbu holatni yanada to‘liq tushunishga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: bachadon bo‘yi, soxta eroziya, pseudocervical erosion, gormonal o‘zgarishlar, tug‘ruq, kolposkopiya, krioterapiya, lazer terapiyasi, elektrokauterizatsiya, reproduktiv salomatlik, infeksiya, davolash metodlari, ginekologiya, servitsit.

Bachadon bo‘ynining soxta eroziyasi (pseudocervical erosion) — bu bachadon bo‘yni epiteliysining qon tomirlaridan boy bo‘lgan, noaniq va yallig‘lanishli o‘zgarishlari bilan tavsiflanadigan patologik holatdir. Aslida, "eroziya" atamasi anatomik va fiziologik xususiyatlarga ega bo‘lgan soxta yoki fiziologik holatlarni anglatadi va u haqiqiy eroziyaga teng emas. Bachadon bo‘ynining soxta eroziyasi ko‘proq 20-30 yoshdagi ayollarda uchraydi, ammo bu patologiya boshqa yosh guruhlarida ham mavjud bo‘lishi mumkin. Bachadon bo‘yi (cervix) — bachadonning pastki qismida joylashgan, vaginaga tutashgan organ bo‘lib, u ko‘plab tizimlar bilan o‘zaro bog‘liqdir. Bachadon bo‘yni epiteliysi ikki xil qatlamdan iborat: vaginal va endoservikal. Vaginal qism — stratifikatsiyalangan yassi epiteliydan iborat bo‘lib, bachadon bo‘ynining tashqi qismini tashkil etadi, endoservikal qism esa bir qatlamli silindrik epiteliy bilan qoplangan. Bachadon bo‘ynidagi normal yallig‘lanish va epiteliy regeneratsiyasi ayolning reproduktiv salomatligi uchun muhimdir. Soxta eroziya — bu bachadon bo‘ynining tashqi yuzasida silindrik epiteliy o‘rniga vaginal epiteliyning tarqalishi natijasida yuzaga keladigan holatdir. Bu patologiya shunchaki

normal epitelial o'zgarish sifatida qaralishi mumkin, chunki u ba'zan tug'ruq yoki gormonal o'zgarishlar natijasida paydo bo'ladi. Soxta eroziya ko'pincha ayollarda simtomlarsiz o'tadi, ammo ba'zi hollarda vaginal ajralmalar, og'riqlar va boshqa klinik belgilarga olib kelishi mumkin.

1. Gormonal o'zgarishlar: Bachadon bo'ynining epiteliysida gormonal o'zgarishlar, xususan estrogen darajasining ko'tarilishi yoki kamayishi soxta eroziyaning rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin. Estrogen ko'payishi, masalan, homiladorlikda yoki kontratseptiv vositalardan foydalanganda kuzatiladi.

2. Tug'ruq va travmalar: Tug'ruq jarayoni va bachadon bo'yniga zarar etkazgan mexanik travmalar, masalan, kuretaj, bachadon bo'ynini tiklash jarayonlari yoki boshqa jarrohlik aralashuvlar soxta eroziyani keltirib chiqarishi mumkin.

3. Yallig'lanish: Bachadon bo'ynining yallig'lanishi (servitsit) yoki jinsiy yo'l bilan o'tadigan infeksiyalar (masalan, xlamidiya, gonoreya) soxta eroziyaning rivojlanishiga olib kelishi mumkin.

4. Noto'g'ri yoki haddan tashqari jinsiy faoliyat: Ba'zi tadqiqotlar ayollarning jinsiy faoliyatining ko'payishi, ayniqsa nozik sanitariya sharoitlarida, yallig'lanishga olib kelishi mumkinligini ko'rsatgan.

Soxta eroziya ko'plab ayollarda simptomlar bermasligi mumkin. Biroq, ba'zi hollarda quyidagi simptomlar kuzatiladi:

- Vaginal ajralmalar (suyuqlik, yiring yoki qonli ajralmalar)
- Jinsiy aloqa paytida og'riq yoki noqulaylik
- Og'riqli siydik chiqarish
- O'zgacha og'riq hislari, ayniqsa pastki qorin bo'shlig'ida

Diagnostika uchun ginekologik tekshiruvlar va kolposkopiya asosiy usullardir. Kolposkopiya yordamida bachadon bo'ynining yuzasi, shu jumladan soxta eroziya belgilari, vizual ravishda aniqlanishi mumkin. Shuningdek, bachadon bo'ynidan olingan patshtani mikroskopik tekshirish infeksiyalarni aniqlashga yordam beradi.

Soxta eroziyaning davolash usullari patologiyaning ko'rinishiga va simptomlarning og'irligiga bog'liq. Ko'p hollarda, agar soxta eroziya asimptomatik bo'lsa, hech qanday davolash talab qilinmaydi. Biroq, simptomlar mavjud bo'lsa yoki davolash kerak bo'lsa, quyidagi usullar qo'llanilishi mumkin: Gormonal terapiya (masalan, estrogen) yoki yallig'lanishga qarshi dorilar (antibiotiklar yoki antiseptiklar) qo'llanilishi mumkin. Bachadon bo'ynining soxta eroziyasini muz bilan qayta ishlash usuli bo'lib, bu epiteliy qatlamining regeneratsiyasini rag'batlantiradi va yallig'lanishni kamaytiradi. Bachadon bo'ynining epiteliysini lazer bilan qayta ishlash, soxta eroziyani davolash uchun samarali usul bo'lishi mumkin. Elektr toki yordamida soxta eroziya hududlarini yo'q qilish jarayoni. Bu jarayon odatda ko'p hollarda to'liq tiklanishga olib keladi. Soxta eroziya o'z-o'zidan yoki davolanishdan keyin ko'p hollarda tiklanadi. Ammo, uzoq muddatli davolash bo'lmasa, ba'zi ayollarda bachadon

bo‘ynining yallig‘lanishi, infeksiyalar yoki boshqa reproduktiv tizimdagi patologiyalar rivojlanishi mumkin. Bunda tug‘ruq va homiladorlik bilan bog‘liq muammolar yuzaga kelishi ehtimoli bor.

Bachadon bo‘ynining soxta eroziyasi ayollarda keng tarqalgan, ammo ko‘pincha asimptomatik yoki og‘ir klinik alomatlar bilan kechmaydigan holatdir. Ginekologik tekshiruvlar va kolposkopiya yordamida tez aniqlanishi mumkin, va ko‘p hollarda davolashga ehtiyoj yo‘q. Biroq, ba‘zi hollarda simptomlar va yallig‘lanish mavjud bo‘lsa, davolash muhimdir. Shuningdek, soxta eroziya bilan bog‘liq xavf omillari va gormonal o‘zgarishlar haqida muntazam ravishda ma‘lumot olish ayollarning reproduktiv salomatligi uchun muhimdir. Bachadon bo‘ynining soxta eroziyasi (pseudocervical erosion) ginekologik amaliyotda keng tarqalgan, lekin ko‘plab tadqiqotlarda uning sabablarini, davolash usullarini va prognozini to‘liq tushunish qiyin bo‘lgan bir mavzu sifatida ko‘rib chiqiladi. Chet ellik olimlar soxta eroziya haqida turli xulosalar va yondashuvlar taklif qilgan. Ushbu maqolada, chet ellik olimlarning soxta eroziya haqida fikrlari va tadqiqotlari taqdim etiladi. Bachadon bo‘ynining soxta eroziyasi haqidagi fikrlar asosan uning anatomik va fiziologik o‘zgarish sifatida tasvirlanishiga asoslangan. Masalan, Sabbioni va boshqalar (2018) o‘zlarining kolposkopik tadqiqotlarida, soxta eroziya aslida haqiqiy eroziya emasligini ta’kidlaganlar. Ularning fikriga ko‘ra, soxta eroziya «epitelial qoplamaning nosog‘lomligi» sifatida emas, balki o‘zgarishlar sifatida, ko‘pincha gormonal o‘zgarishlar yoki tug‘ruqdan keyingi davrda rivojlanadi. López va uning hamkasblari (2016) soxta eroziyaning ko‘plab hollarda asimptomatik bo‘lishini va faqatgina kolposkopiya yoki ginekologik tekshiruvda aniqlanishini ta’kidlashgan. Ular, shuningdek, soxta eroziyaning haqiqiy eroziyaga aylanishi uchun ba’zi noxush omillar, jumladan, jinsiy yo‘l bilan yuqadigan infeksiyalar va jismoniy travmalarni aniqlashni muhim deb bilishadi. Ularning tadqiqotlari shuni ko‘rsatadiki, soxta eroziya ko‘pincha tezda tiklanadi va ko‘p hollarda davolashga ehtiyoj yo‘q. Gormonal o‘zgarishlar soxta eroziyaning asosiy sabablaridan biri deb hisoblanadi. Walling va Reid (2015) tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotda estrogenning bachadon bo‘ynidagi epiteliyini o‘zgartirishdagi roli ko‘rib chiqilgan. Ularning fikriga ko‘ra, homiladorlik, kontratseptiv vositalar yoki gormonal davolanishlar natijasida estrogen darajasi ko‘payishi bachadon bo‘ynining silindrik epiteliyining vaginal epiteliya bilan almashtirilishiga olib keladi, bu esa soxta eroziyaning rivojlanishiga sabab bo‘ladi. Baird va boshqa olimlar (2020) esa gormonlar va soxta eroziya o‘rtasidagi munosabatni yanada chuqurroq o‘rganib, homiladorlikdagi estrogen o‘zgarishlarining bachadon bo‘ynida regeneratsiya va adaptiv o‘zgarishlarga olib kelishini aniqladilar. Ular, shuningdek, estrogen darajasi oshishi bilan soxta eroziyaning ko‘p hollarda o‘z-o‘zidan tiklanishini qayd etganlar.

Bachadon bo‘ynining soxta eroziyasi haqida gapirganda, davolash yondashuvlari va metodlari ham alohida e‘tiborga loyiqdir. Ko‘p chet ellik tadqiqotlar, soxta eroziya simptomatik bo‘lganda ham, konservativ yondashuvni afzal ko‘rishadi. ****Kamalov va hamkasblari**** (2019) o‘z tadqiqotida, ko‘plab hollarda, soxta eroziya hech qanday alomat ko‘rsatmasligini, shuning uchun davolashning shoshilmasdan amalga oshirilishini ta’kidlaydilar. Ular, shuningdek, faqat yallig‘lanish yoki infektsiya holatlarida antibiotiklar yoki antiseptiklardan foydalanishni maslahat berishadi. Johnson va Wallace (2017) tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotda esa, agar soxta eroziya klinik belgilarga olib kelsa, lazer terapiyasi, krioterapiya yoki elektrokauterizatsiya kabi invaziv usullarni qo‘llash mumkinligi haqida so‘z boradi. Ularning fikriga ko‘ra, bu usullar, odatda, bachadon bo‘ynining epiteliysini qayta tiklashga va yallig‘lanishni kamaytirishga yordam beradi.

Soxta eroziya ko‘plab hollarda xavfli emas, ammo ba’zi olimlar bu holatni ilgari davom etadigan yoki to‘g‘ri davolanmasa, murakkablashadigan bir patologiya sifatida baholashadi. Thompson va Owens (2022) o‘zlarining tadqiqotlarida soxta eroziyaning vaqt o‘tishi bilan yallig‘lanish yoki infektsiyaga aylanishi mumkinligini qayd etganlar. Ular, shuningdek, davolashda ba’zi holatlarda jarrohlik aralashuvlaridan foydalanishni tavsiya qilishadi. Sharma va Yadav (2021) soxta eroziyaning homiladorlik va tug‘ruq jarayonlariga ta’sirini o‘rganganlar. Ularning fikriga ko‘ra, soxta eroziya bilan og‘rigan ayollarni muntazam ravishda kuzatish, ayniqsa homiladorlik vaqtida, infektsiyalar va yallig‘lanish xavfini kamaytirishga yordam beradi. Ular soxta eroziya, asosan, o‘z-o‘zidan tiklanishini, ammo ba’zi ayollarda homiladorlikdagi muammolarni keltirib chiqarishi mumkinligini qayd etishgan

Chet ellik olimlar fikriga ko‘ra, bachadon bo‘ynining soxta eroziyasi ko‘plab holatlarda asimptomatik bo‘lib, xavfli emas. Soxta eroziya gormonal o‘zgarishlar, tug‘ruq yoki boshqa fiziologik jarayonlar natijasida paydo bo‘lishi mumkin. Shuningdek, ba’zi olimlar bu holatni davolashning ehtiyotkor yondashuvini talab qiladigan patologiya sifatida ko‘rishadi. Davolash usullari odatda konservativ bo‘lib, faqat simptomlar yoki yallig‘lanish mavjud bo‘lganda invaziv usullar qo‘llanadi. Soxta eroziya ko‘plab ayollar uchun xavf tug‘dirmasa-da, uning alomatlari va rivojlanishiga alohida e‘tibor qaratish kerak.